

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

23 aprelə gedən yol

6 gün qalırdı...

Bax sah. 3

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət məsələciliyi Azərbaycan xalqının mili sərvətidir.

Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

8-ci gün icrasına başlanan

Ən böyük layihə...

Prezident Şirvan suvarma kanalının təməlini qoydu

Bax sah. 2

Orta Dəhlizin cəlbediciliyi... Aİ regiona yanaşmasını dəyişməlidir

Bax sah. 3

Maliyyə bazarlarında informasiya təhlükəsizliyi necə qorunur?

Bax sah. 4

Mina terroru...

Ermənistən 30 illik işgal dövründə çoxlu sayda hərbi cinayətlər törədib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdə birini tutur. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycanın qarşılaşdığı en böyük problemlərdən biri de işgaldən azad olmuşunsuz orazişlərin minalar və partlamamış hərbi sursatlardan tomizlənməsidir. Bu problemi hökumət strukturları, xüsusiət də dövlətimizin başçısı, vətəndaş comiyəti təsisatları, qeyri-hökumət təşkilatları, mətbuat daim diqqət mərkəzində saxlayır və bütün müvafiq platformalarda Azərbaycanın qarşılaşdığı problem bəyənəlxalq aləmə çatdırılır. Azərbaycan orazişlərində kütləvi şəkildə minalar və digər parlayıcı qurğuların yerləşdirilməsi bərpa və yenidənqurma işlərinin engelsiz şəkildə irəliləməsi üçün ciddi maneə olaraq qalır. Bu, otuz illik məcburi köçkünlükdən sonra öz evlərinə...

Bax sah. 3

Gömrük və vergi təşviqləri "yaşıl enerji"yə sərmayələri artırır

Bax sah. 5

"Elit" olmayan toxum subsidiya"SI

Hesablaşma Palatası "toxum subsidiyalarının verilməsi ilə bağlı nöqsanları açıqlayıb. Palatannın məlumatına görə, mülkiyyətçilərlər əkin üçün "Elit" sinifli toxum alınmadığı halda "R1" reproduksiyalı toxumlara görə, subsidiya ödənişi həyata keçirilib. Belə ki, "Elit" sinifli toxumun gömrük beynannamələri, elektron qaimə-fakturalar və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin "Elit" toxumunun güzəştli satışı üzrə bölgüsündə təsdiqlənən toxum alışı üzrə alınmadığı müəyyən edilib. Faktiki olaraq toxumalıraq təsərrüfatlarına daha aşağı sortda olan toxum subsidiyaları ödənilib və subsidiyaların ödənişlərində şəffaflıq pozulub.

HP bununla yanaşı, ümumi toxum subsidiyalarının 2021-ci ilde 73,2 %-ni, 2022-ci ilde 53,7 %-ni olde etmiş hüquqi və fiziki şəxslərin hemin toxumun istehsal üçün müvafiq əkin sahələrini də beyan etmədiyini müəyyənəsdirdir.

Göründüyü kimi subsidiyaların verilməsində müvafiq sənədlərin, eləcə də...

Sözdən başlayan azadlıq!

Tarixin müxtəlif dövrlərində insanlar doğru, ədaletli və cosarəti sözə ciddi ehtiyac duyublar. Uzun illər, əşrlər boyu sözü açıq və sərbəst formada söyləmə çətin, qorxulu, bəzən isə qeyri-mümkin olub. Haqq və ədalət, xoş güzəran naminə yorulmadan çarpışan insanlar azad sözü-heqiqət söyldikləri sözü qorxusuz, azad şəkildə deyə biləmək uğrunda da mübarizə aparıblar. Tarixin müəyyən mərhələlərində insanlar buna nail olsalar da, bir çox hallarda dilləri ucbatından belaya düşüb, söylədikləri sözü və fikro görə töqib edilib, müxtəlif formada cəzalandırılıb, bəzən isə zindanlara atılıblar. Lakin sivilizasiya inkişaf etdike, cəmiyyətin və dövlətin idarə olunması təkmilləşdikcə artıq azad sözü davçısi sayılan mətbuatın sərbəst və manəsiz fealiyyətinə də imkan yaradılmasına nail olunub. Buna qədər isə mətbuat qadağı və repressiyalardan keçmiş senzura nəzarətinə dözməli olmuşdu.

Dövlətimizin siyasi həyatında sözün azadlığı uğrunda mücadilələr müxtəlif tarixi mərhələlərdən adlayıb keçib. Mətbuat, onun əsas silahı olan söz də, azad düşüncə də həqiqi azadlıq yalnız 20-ci əsrin sonlarında qovuşdu...

Bax sah. 5

Türkiyə sülh, Qərb işə mühəribə istəyir

Ötən ilin yazında öks-hüküma keçən Ukrayna ordusu cəbhədə müəyyən dönüş yarada bilmişdi. Bunun noticosisində bir sıra orazişlər azad edilib. Xarkov vilayətinin böyük hissəsi, Luqansk, Donetsk vilayətlərindən də bəzi yaşayış məntəqələri azad olunub. Ukrayna ordusu daha çox ölkənin cənubunda uğurlu hərbi eməliyyatlar keçirib, Xerson şəhəri azad olunub. Lakin Qərbin hərbi yardımçı azaltmasında rusların cəbhədə güclü müdafiə sistemini qurması Kiyevin öks-hükümcən gözəltilərini doğrultmadı. Ukrayna ordusu qarşıya qoyulan hədəflərə nail olmadı, yalnız kiçik bir əzəzinə azad edo bildi. Son zamanlar isə Rusiya ordusunun üstünlüyü artıb. Son zamanlar rus qoşunları Ukraynanın bir sıra orazişlərini ələ keçirib. Qeyd edək ki, Rusiya Ukraynanın dörd regionunu referandumla özüne birləşdirəndiğini elan edib. Hazırda Rusiya Krim, Xerson, Zaporozye, Luqansk və Donetsk'i özərzisi hesab edir.

Belə bir şəraitde Türkiyə mühəribəyə son qoymaq üçün sülh təşəbbüsünü davam etdirir. KİV-lərin məlumatına görə, Ankara...

Bax sah. 6

"5 aprel" ilə "5-ci kolon"u birləşdirən nədir?

Olı Kərimli kimi simalar təxminən otuz ildir ki, redikül müxalifət dəşərgəsini inhisara alıblar. AXCP sedri və onun ciyindəşləri burada özlərinin monopoliyalarını yaradıblar, desək, əsl həqiqət ifadə etmiş olarıq. Onların ciddi cəhd ilə özgələr qapalı möhdud dairəyə buraxılmırlar. Bu, başqa bir səhəbetin mövzusudur. Qayıdaq məsələ məsələsinə. Siyasi baxışlar, eqido və onlara sadıqlik özünü siyasetdə görən, bu çotin yolu tutanlar üçün həmişə müstəsnə ömən daşıyıb. Elə müxalifətçik anlayışı da buradan yaramıb. Yəni sən dünyagörüstü, fealiyyət istiqamətinə görə digərlərindən, məsələn, iqtidár komandasından fərqlənirsən və tətóżğun yolda fedəkarlıqlar göstərməyə, möhrümiyyətlərlə üz-üzə qalmaga həmişə hazır olursan. Azərbaycandakı rediküllerin isə ideya mübarizəsi ilə her hansı bir əlaqəsi yoxdur. Ən azından bunu təsdiqləyəcək bir fakt belə göstərmək mümkün deyil. Çünkü belə fedəkarlıq nümunəsi...

Bax sah. 5

Makronun Mərakesh səfəri...

Bax sah. 7

Tbilisini qarışdırın əl...

Bax sah. 6

23 aprelə gedən yol 6 gün qalırdı...

aksiyası 127 gün idi ki, davam edirdi.

-Hər zaman olduğu kimi yüksək fəaliyət etdirilib, ak-

Aksiyanın 127-ci günü...

17-də Azərbaycanlı ekofəalların və könlük gənclərin Şuşa ərazisindən keçən Laçın-Xankəndi yolunda təşkil etdikləri etiraz

siya istirakçıları Azərbaycanın Dövlət Himnini səsləndiriblər. Tələblər və şüalar dəyişməz olaraq qalırdı. Azərbaycan, rus və ingilis dillərində "Azərbaycan milləti qoruyacaq sərvəti!", "Azərbaycan oyaqdır, sərvətinə dayaqdır!", "Azərbaycan vahiddir, sərvətinə sahibdir!", "Ekocinayotə son!" kimi şüalar səsləndirən aksiya istirakçıları tələbləri yerinə yetiriləndək etirazlarını davam etdiricəklərini bildirmişdilər.

-Eyni zamanda, dinc aksiyanın istirakçıları ərazilən humanitar məqsədlər üçün istifadəyə növbəti doftə şərait yaradıblar.

-Xankəndidən Laçın istiqamətinə hərəkət edən Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə (BQXK) məxsus 4 yük, 2 minik avto-

mobilə oradən maneşiz keçib. Avtomobilərin içərisində Qarabağda yaşayış erməni osilli ailələr də olub.

Orta Dəhlizin cəlbədiciliyi...

Yeni dövrün on mühüm çağrılarından olan "əlverişli ticari yol" tematikası Şərqi ilə Qərbi qoşlaşdırma yerdən Azərbaycanın geoçəgəri imkanlarını və əhəmiyyətini yüksək seviyyədə aktuallaşdırır. Xüsusilə, Şərqi-Qərb, Şimal-Cənub seydlərləri üzrə yüksək rentabellili infrastruktur məlki olmasına Azərbaycanın daşımaçılıq potensialını

daha parlaq şəkildə ortaya qoyur. İllərdir Orta Dəhliz üzərində yürüdülən ticari əlaqələr yeni siyasi reallıqlarla yenidən sıxlıq qazanıb. Azərbaycanın Vətən mühərribəsindəki parlaq qələbəsi, 2023-cü ilin sentyabrında ərazisində separatizmin kökünü kəsməsi bu mühüm iqtisadi aortanın təhlükəsizlik göstərisini də yüksəldib. Bu isə həm yeni

imkanlar, həm də yeni ticari layihələr deməkdir. Yeri gölmişkən, Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev Azərbaycanda səfərdə olan Avropa İttifaqının Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Teri Hakala ilə görüşüb. Nazir bununla bağlı özünü "X" sosial şəbəkəsində paylaşım edib.

"Nəqliyyat, o cümlədən aviasiya sahəsində və Orta Dəhliz istiqamətində oməkdaşlığın inkişafını müzakirə etdik", - deyə o qeyd edib.

Təhlükəsizlik: Avropa ilə Asiyani birləşdirən ən qısa və rahat marşrut

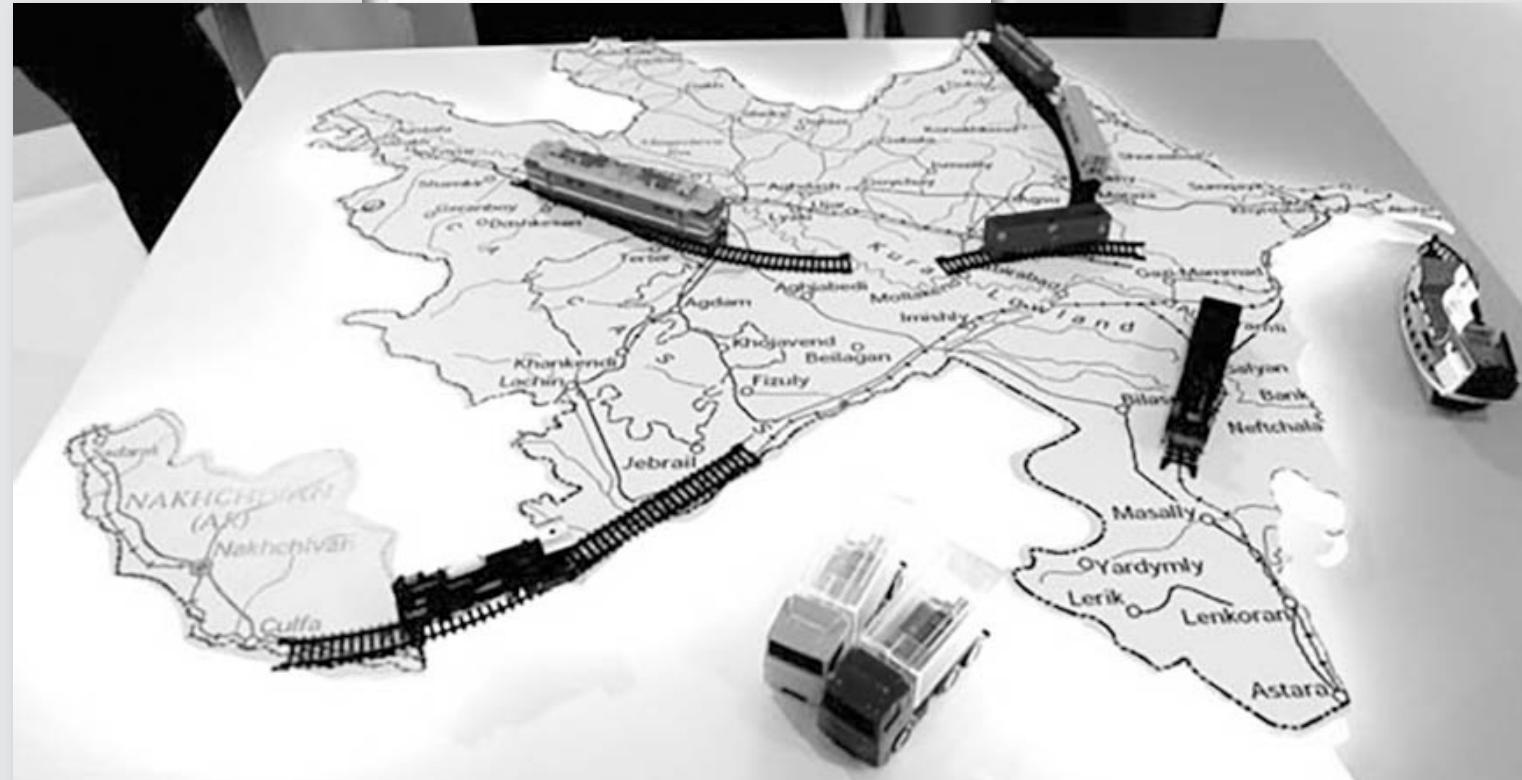
Vurğulayaq ki, Orta dəhliz 2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan, Qazaxistan və Gürcüstanın müvafiq strukturlarının istirakı ilə yaradılıb. Sonrakı illerde layihə genişlənilib və istirakçıların sayı Ukrayna, Ruminiya və Polşa kimi dövlətlərin hesabına genişləndi. Çin-Qazaxistan seydləndən başlayan Orta Dəhliz Mərkəzi Asiya ölkələri və Xəzər dənizi üzərindən, bundan sonra isə Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiye ərazisindən keçərək Avropaya qədər uzanır. Bu, Avropa ilə Asiyani birləşdirən ən qısa və rahat marşrutdur. Şərqi Avropana bax verən hərbi kataklizmlərin Avrasiya məkanından keçən bir sərənətmarşutlар üçün ciddi təhdidlər yaratığından nəzərə alsaq, Orta Dəhlizin ticari əhəmiyyəti son illerde daha da yüksəlib. Bu, həm də marşrut üçün yeni fürsətlər yaradıb. Ayri-ayrı ölkələr və daşıma şirkətləri siyasi sabitlik, təhlükəsizlik, marşrut qışalığı kimi mühüm amilləri nəzərə alaraq yüklerin mehəz bu marşrutla daşınmasına üstünlük verirlər.

Marşrutun effektivliyində isə bir sərənətçi çıxış edir. Belə ki, Azərbaycanın Mərkəzi Asiya - Avropa xətti üzrə iqtisadi in-teqrasiyada oynadığı rolun daha da şəxsləndirilməsi, eyni zamanda, Azərbaycanın timsalında Cənubi Qafqaz ilə Mərkəzi Asiya-nın vahid geosiyasi anlam qazanması layihənin əsas uğurlarından biridir.

Göründüyü kimi, həm Şərqi-Qərb, həm də Qərbin marşrutlarına cavab verən və Azərbaycanın yaradıldığı iqtisadi-siyasi reallıqlar regionları bir-biri ilə yaxınlığıyla daşımaqla kifayətlənmir - təhlükəsizlik seydlərinin en yüksək seviyyədə təminatını da reallaşdırır. Son dövrlərdə də mühüm aktualıq daşımağa başlamış Türk Dövlətləri Təşkilatı platforması da Orta Dəhlizin bütün predmetlər üzrə cəlbədiciliyini artırır - Dəhlizin keçidiyi əksər coğrafiyalarda məhz TDT üzvü olan ölkələrin əraziləridir. Bu isə Avropanın da diqqətdən yayılmır - nəticə etibarı ilə aparılan müzakirələr məhz Şərqi-Qərb tranzitinin TDT üzərindən formalaşmasını təmin edir.

Rəqəmsallaşma: yükdaşımada yeni mərhələ...

Bütövlükde, Orta Dəhlizə bağlı regionun gündəlik dövrlərində duran məsələlərin spektri kifayət qədər genişdir. Orta Dəhlizin potensialının tam üzərə çıxarılması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Söhbət logistika xidmətlərinin təkmilləşdirilməsindən, vahid nəqliyyat operatorlarının yaradılmasından, texniki və tarif şərtlərinin modernləşdirilməsindən, inzibati mənətələrin aradan qaldırılmasından və qapalı logistik dövrlərin formalşamasından gedir. Orta Dəhlizin rəqəmsallaşması da tranzit xəttin üstünlüklerini artıracaq. Artıq bu işi-qəmətə addımlar atılır. Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin rəqəmsallaşma konsepsiyanının hazırlanması dəhlizlər qarşısında yüksək rəqəbatqabiliyyəti yaradacaq. Orta Dəhlizdə konteyner daşımaları üçün platformalar yaradılır və bu platformalar imkan verəcək ki, dəhliz boyunca rəqəmsallaşma həyata keçirilsin. Bu il üçün əsaslandırılmış hədəf rəqəmsal platformalar dəhlizdə istifadə etmek, bununla da ekosistem yaratmaqdır. Bu platforma yüksəldiyanlar üçün xidmətə çevriləcək".

lanması digər dəhlizlər qarşısında yüksək rəqəbatqabiliyyəti yaradacaq. Orta Dəhlizdə konteyner daşımaları üçün platformalar yaradılır və bu platformalar imkan verəcək ki, dəhliz boyunca rəqəmsallaşma həyata keçirilsin. Bu il üçün əsaslandırılmış hədəf rəqəmsal platformalar dəhlizdə istifadə etmek, bununla da ekosistem yaratmaqdır. Bu platforma yüksəldiyanlar üçün xidmətə çevriləcək".

Zəngəzur dəhlizi: reallıqlar, üstünlükler

2020-ci ildən etibarən yeni mözənnə qazanmış Şərqi-Qərb tranzitinin en real seqmenti qismində çıxış edən ünsürlərden biri isə Zəngəzur dəhlizi ideyasıdır. Reallaşma Ermenistan torəfindən mənətələr yaradılan bu dəhliz ilk növbədə, bölgənin inkişafında xüsusi əhəmiyyət kəsb edə, regionda yeni oməkdaşlıq formatının yaranmasına, sülhün və tərəqqinin təmİN olunmasına xidmət göstərə bilər. Bu xətt Avropa ilə Asiya arasında yeni birləşdirici funksionallıq daşıyan marşrutu qərvişmə potensialı malikdir. Zəngəzur dəhlizinin reallaşması isə dəhliz boyunca yaradılacaq dəmir və avtomobil yollarının Şərqi-Qərb və Şimal-Cənub marşrutlarına integrasiya edilmesini yol açacaq ki, bu da Al ölkələri üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu fakt illə növbədə, ümumilikdə, Avropanın yeni iqtisadi mərhələyə qədəm qoymasını şərtləndirəcək.

Bundan başqa, Azərbaycanın Xəzər dənizindən yaxınlaşan əsas limanın, həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdən inşa olunan üç beynəlxalq soviyyəli aeroportun yaradacağı imkanları da nəzərəalsaq, belə bir qənaət ifadə edə bilərik: Zəngəzur dəhlizi beynəlxalq soviyyədə başımlar üçün on cəlbəcidi marşrutlardan birinə qərvişmə potensialı malikdir. Al üçün forqlı aspektlərdə mərafət doğuran bu dəhliz "köhnə qıtə"nin Şimal-Cənub xəttinə integrasiyasına da imkan yaradacaq.

Təsəssüfləndirici haldır ki, Al bu kimi mühüm iqtisadi üstünlükler vəd edən bir layihənin reallaşmasına yardım göstərmək əvəzinə, İrəvanın qeyri-adəkvat davranışları sərgiləməsinə sövgədən addımları ilə seçilir. Fransanın qeyri-aktual marşrutlarının əsirinə çevrilmiş Al döyünün on yüksəkgölərlə və rentabelliyi yolu açılışına mane olur - ölkəmiz tərəfindən yaradılan yeni fürsətlər lazımcıca dəyərləndirilir. Halbuki, gördüyü kimi həm Al, həm də ABŞ bu layihənin iqtisadi effektiyi real şəkildə görür. Dəfələrə bu layihə ilə bağlı müsbət dəyərləndirmələr səsləndirən tərəflər real əməldə forqlı standartlara "müraciət edirlər" ki, bu da ümumi işin inkişafına mane olur.

Qeyd edək ki, Zəngəzur dəhlizi yalnız yüksək daşımalar üçün deyil, həmçinin Azərbaycandan "yaşıl enerji"nin Avropada olan istehlakçıları tövürləməsi üçün dənizdə ideal marşrut sayılır. Ölkəmiz Vətən mühərribəsindən azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonası elan edib. Həmin ərazilərdə xarici şirkətlər də celb olunmaqla bərabər olunan mənbələrdən "yaşıl enerji" istehsalının artırılması ilə bağlı böyük layihələr icra edilir. Bu isə Avropa üçün enerji təhlükəsizliyi məsələsində yeni üfiqlər vəd edir...

P.İSMAYILOV

Mina terroru...

Qurbanların sayı 352 nəfərə çatıb

Ermənistən 30 illik işğal dövründə çoxlu sayıda hərbi cinayətlər tərodib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdən birini tutur. İlkinci Qarabağ mühərribəsindən sonra Azərbaycanın qarşılığı on böyük problemlərdən biri də işğaldan azad olunmuş ərazilərinin minalar və partlamış hərbi sursatlardan təmizlənməsidir. Bu problemi hökumət strukturları, xüsusilə də dövlətimizin başçısı, vətəndaş cəmiyyəti təsisatları, qeyri-hökumət təşkilatları, mətbuat daimi diqqət merkezində saxlayır və bütün müvafiq platformalar Azərbaycanın qarşılığı problem beynəlxalq aləmə çatdırır. Azərbaycan ərazilərində kütləvi şəkildə minalar və digər partlayıcı qurğuların yerləşdirilməsi bərpa və yenidənqurma işlərinin engelsiz şəkildə iriləməsi üçün ciddi məna olaraq qalır. Bu, otuz illik məcburi köçkünlükdən sonra öz evlərinə qaydan şəxslər üçün təhlükə yaradır.

Hazırda müvafiq qurumlar tərəfindən minatəmizləmə işləri davam etdirilir. Bununla belə, işğal dövründə eroniler minaları basdırmaqla yanaşı, müxtəlif yerlərdən, daşıdağılışlı evlərdə, sosial obyektlərdə də silah-sursat, o cümlədən mina gizlədiblər. Aprelin 16-da Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmetinin Bərdə regional qrupunun yaydığı məlumatda göre, Cobrayilda minalar aşkar edilib. Bildirilən ki, Cobrayı rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları Hovuslu kəndi ərazisindən 29 ədəd tank və piyada əleyhinə mina, 3 avtomat, 1 pulemyot, 1 qumba-raatan və digər sursatlar aşkar edərək aidiyiyət üzrə təhvil veriblər.

Aprelin 12-də isə işğaldən azad edilmiş Ağdam rayonunun Əliağalı kəndi ərazisində mina hadisəsi baş-

verib. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi (DİN), Baş Prokurorluq və Mənətələr Agentliyinin (ANAMA) mətbuat xidmətlərinin birgə məlumatına görə, 1965-ci il təvəllüdü Bağırov Mirfətəh Bağır oğlu və 1973-cü il təvəllüdü Teymurəv Xəqani Allahverdi oğlu keçmiş təməs xətti yaxınlığında, minalardan təmizlənməmiş ərazidə piyada əleyhinə minaya düşüb. Hər iki şəxs ayağından xəsarət altıb. Faktla bağlı Ağdam

Rayon Prokurorluğununda araştırma aparılır. "DİN, Baş Prokurorluq və ANAMA bir daha votondaşları təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyə,

mina təhlükəsi işarələrinin göstəriciliyinə diqqətə yanaşmağa və bələd olmadıqları ərazilərə daxil olmamağa çağırır", - deyə məlumatda vurgulanıb.

Bu hadisədən sonra Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi "X" sosial şəbəkəsindən bayan edib ki, Ermənistən Azərbaycana qarşı tərəfdən mina təhlükəsinə son qoymaq üçün təcili tədbirlər görülməsinə və beynəlxalq tərəfdəşlərin dəstəyinə ehtiyac var.

"Daha iki məlki şəxş Ermənistən işçilərinin yerləşdiyi mina-nın qurbanı olub. 2020-ci il də mühərribə tətbiqindən sonra qurbanların sayı 352 nəfərə çatıb", - deyə nazirlik qeyd edib.

Mina qurbanlarının daşımılmaması digər bir səbəbi isə Ermənistən üzərindən tərəfdən götürdü. Ona görə də, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, bütövlükdə dünya ictihadı Azərbaycanın çağışdırma işlərini adekvat cavab verməli və bütünlikdə dəqiq mina xəritələrinin ölkəmizə verməməlidir. Məlumdu ki, mühərribə başa çatandan sonra Ermənistən mina xəritələrinin bir hissəsinə Azərbaycan tərəfinə təhvil vermişdi. Lakin araşdırma mərclərindən sonra təhvilin təqdim etdiyi xəritələrin cəmi 25 faizi düzəndir. Rəsmi

Bakı dəfələrə Ermənistənə düzgün xəritələrin verilməsi ilə bağlı çağrı işidib. Fevralın 12-də isə Ermənistən tərəfi Azərbaycanın işğaldən azad olunmuş ərazilərində mövcud olan mina sahələrinə dair 8 ədəd formulaları Azərbaycan tərəfinə təqdim edib.

Təqdim olunan formulalarla əsasən Kəlbəcər rayonu Murovdag silsiləsinə ohad eden minalanan ərazilərə dair qeydlərdən ibarətdir. Lakin ovvel olduğu kimi son təqdim edilən formulalarla da məlumatlar qeyri-dəqiq, etibarsız və natamam oks olunub. Formulalar üzərində təhvil və emal işləri aparıldıqdan sonra qeyd edilen məlumatların real mina sahələri ilə uzaşmadığı, istinad nöqtələrinin koordinatlarının yanlış və yararsız olduğu müəyyən edilib. Mülik toyinatlı ərazilərin kütüklədə minalannası beynəlxalq hüquq normalarının ciddi şəkildə pozulması ilə yanaşı, insanlıq əleyhinə tövüldən cinayətdir. Ona görə də, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, bütövlükdə dünya ictihadı Azərbaycanın çağışdırma işlərini adekvat cavab verməli və bütünlikdə dəqiq mina xəritələrinin ölkəmizə təhvil verilməsi üçün rəsmi İrvəvana tövziq göstərilməlidir.

NARDAR

İrəvan “sükani” döndərir...

Ermənistan yenidən üzünü Şərqə çevirir

Bölgədə yaranan yeni siyasi - hərb-i situasiya Ermenistani qorxuya salıb. İndiyə qədər “Qərbə güvəndiyini”

açıq şəkildə dile götürən və onun himayəsinə sığındığını önsə çəkən İrəvan artıq “yüksek ton”da danışa bil-

mir. Bunun isə bir sira mühüm səbəbləri var. Qərb tərəfindən aldadılması, regionda yeni müharibə təhlükəsinin

formalaşması, miqrasiyanın fantastik həddə çatması və ölkənin boşalması, eyni zamanda, digər faktorlar Ermənistannın ritorikasına təsir göstərir. Başqa sözə, dünənə qədər arxa çevirdiyi MDB, KTMT və Aİİ yenidən İrəvan üçün yenidən aktuallıq kəsb etməyə başladı. Bu mö-

“Astana platforması” ideyası aktuallaşa bilərmi?

qamlar Qazaxistan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin 1 günlük İrəvan səfəri zamanı bütün detalları ilə üzə çıxdı.

Ermənistan “offsaydda” ...

Xamelion xüsusiyyətə malik olan və sürüşkən mövqeyə malik Ermenistannın Qərbdən üz döndərməsinin, yenidən Aİİ müzakirələrinə başlamasının bir sira müümətəbələri var:

- Birincisi, Ermenistan aprelin 5-de Qərbdən, xüsusilə ABŞ-dan məhz gözəldiyi “destəyi” ala bilmedi. Görüntənən öncə ABŞ dövlət katibinin və Avropa Komissiyası prezidentinin Bakıya zəng etməsi Nikol Paşinyanın bütün planlarını alt-üst etdi. Brüssel tribunasından “hədə-qorxu ritorikası” əsdir. Ermənistanın İrəvan üçün “tutunacaq” olmadı. Bu fakt bir dəfə göstərdi ki, Qərb bölgə ilə bağlı məsələləri məhz Bakının məsələləri və qərarları ilə uzlaşdırır;

- İkinci isə görüşün detallarında hərbi yardım məsələsinin açıq şəkildə eks olunmaması İrəvanı “rəncidə” saldı. Nikol Paşinyan ABŞ ilə Aİİ-nin “hərbi çətiri” altına keçməsi məsələsini məhz Brüsselə açıqlayacağına təmid edirdi. Həttə görüşdən sonra verilən bayanatlar da buna hədəflənməmişdi. ABŞ ilə Aİİ-nin görüşün detalları ilə bağlı mətbuat konfrans zamanı bu məsələyə toxumnaması İrəvan üçün əsl fikro yaradı - bu fakt hem de, Ermənistannın KTMT “yarlılığı” məlik olmasının növbəti təsdiqinə çevrildi;

- Nəhayət, Ermenistan Aİİ və ABŞ tərəfindən ən yüksək seviyyədə maliyyə resursu ilə təmin olnaçığını düşünürdü ki, bu da baş vermodı. 4 il ərzində comisi bir neçə yüz milyonluq layihələr müzakirə olundu ki, bu da Ermənistannın “yarasına derman deyil”. Post-müharibə dövründə yeni iqtisadi mərhələyə start verəcəyin, MDB dövlətləri ilə ticari əlaqələri ikipli plana keçirəcəyini, Avropa və ABŞ ilə ticari balansı artıracağını düşünən Ermenistannın bu məsələdə də öli “yandı”. Beləliklə, Qərb və ya digər şəkildə Ermenistandan öz marağın əksinə istifadə etdiyini tam şəkildə biruze verdi. Bu isə hem de Paşinyan üçün qorxulu situasiya yaradı - narazı xalq “Qərbə integrasiya”nın əsl üzünü görərək hakimiyətin apardığı siyasi kursa qarşı açıq etiraz səslenəndirməyə başlıdı. Axi, gözlənilən ilə təqdim edilən arasında fərqli böyük iddi. Sosial şəbəkələrin erməni segmentindən səslenirildiyi kimi, Azərbaycanın teklifi etdiyi iqtisadi inkişaf planı Qərbin verdiyi ianələrdən daha müsbət auraya malikdir...

Yeni sülh müstəvisi ideyası...

Qazaxistan Prezidentinin İrəvan səfəri zamanı açılanın məsələlərə görə gəzdirdikcə Ermənistannın Qərbdən tamamı ümidiyi kəsdiyi strixlerinə rast gəlinir - məsələn, Ermənistannın və Qazaxistan arasında ticaret-iqtisadi omekdaşlığı, infrastruktur əlaqələrinin və investisiya mütəhitinin yaxşılaşdırılması məsələləri ilə yanaşı, İrəvanın Aİİ üzvü

ölkələri ilə də münasibətlərinin yeni mərhələyə qədəm qoymasından danışılır.

Paşinyan çıxışında Azərbaycanla münasibətlərin normallaşması məsələsinin ən planda tutur - Qazaxistan Prezidentinə regiondəki vəzivət, danışçılar barəde məlumat verir, həmçinin İrəvanın regionda sülh və sabitliyin bərəqərləri olmasına sadıqlınlığı söyləyir. Nəzərə alınmalıdır ki, Qazaxis-

tan Orta Dəhliz marsrutu, Türk Dövlətləri Təşkilatı və başqa seqmentlər üzrə Azərbaycanla yaxın tərəfdəli əlaqələrinə malikdir. Hətta bəzi məsələlərdə maraqlar strateji yaxınlıq seviyyəsi ilə ölçülürt.

Bir sira siyasi mütxəssislər Paşinyanın fikirlərinə yəni “sülh müstəvisi” platformasının yarınmışa cəhd kimi qiymətləndirir. Artıq Qərbin məsələdə real roluna inanınan, daha doğrusu, ona verilən “vədlərin” yerinə yetirilmədiyi görünen Ermənistannın Qazaxistan vasitəsilə yeni imkanlar axtarışındadır. Təbii ki, burada Rusiya platformasının yenidən aktuallaşdırılması

İrəvanın səfərini daha da qotılışdırır. Kasim-Jomart

Qazaxistan Bakının mövqeyini bilir

Təbii sürülen fikirlərinə dəha da möhkəmləndiriləməsi üçün real səbəblər var. Məsələn, Qazaxistan Prezidentinin Astanadan İrəvan və Bakının sülh müqaviləsi bağlaşdırma isteyin alqışlaşmasını önsəməsini, xosmərəmliliq missiyasını üzərində götürərkən dəmarşlar üçün platforma təqdim etməyə hazır olduğunu bildirməsi bu fikirləri dəha da qotılışdırır. Kasim-Jomart

Tokayev İrəvanda brifinqdə bildirib ki, “Əsas məqsədimiz dəsə ölkələrimizi bir-birinə dəha da yaxınlaşdırmaq, regionda sülh və davamlı sabitlik üçün yollar açmaqdır”.

Astananın regionla bağlı mövqeyi bəlli dir. Vurğulduğu kimi, həm Orta Dəhliz seqmentində, həm də TDT platformasında Azərbaycanla tərəfdən olan Qazaxistan bölgədə münasibətlərin tənzimlənəsində, Şərqi-Qərb tranzitinin diversifikasiya edilməsində maraqlıdır. Eyni zamanda, Tokayevin comisi bir ay önce Bakıya səfər etməsi də diqqətdən yaxınlaşmadı. Təbii orlaraq, Tokayev Azərbaycanın mövqeyini deqiqləşdirib və İrəvandı “verilən beyanat” bunun göstəricisidir. Qazaxistan Azərbaycan tərəfinin şərtlərini bilir və sülhün yalnız bu çərçivədə imzalamaq perspektivini anlayır. Bu mənada, danışçılar prosesinin yeni coğrafiya daşınması ehtimalı böyükdür.

İrəvanın səfərini ehtimallar arasında Qazaxistanın “Sülh qoşağı” layihəsinin gerçəkləşməsi üçün səfər etdiyi də mövcuddur - amma bu ehtimalı sıradan çıxan amil vurğulduğu kimi, Qazaxistanın Azərbaycanın qəti mövqeyindən xəbərərlər olmasıdır. Astanada Bakının hansı şərtlərlə müzakirə aparacağına bildirilən üçün bu ehtimal real görünmür...

P.SADAYOĞLU

“Elit” olmayan toxum subsidiya”sı

Hesablaşma Palatasi “toxum subsidiyalarının verilməsi ilə bağlı nöqsanları açıqlayıb. Palatın məlumatına görə, mülkiyyətcilər əkin üçün “Elit” simili toxum alınmadığı halda “R1” reproduksiyalı toxumlara görə, subsidiya ödənişi həyata keçirilib. Belə ki, “Elit” simili toxumun görkəmli böyümənmələr, elektron qaim-fakturalar və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Elit” toxumunun güzəştişli satışı üzrə bölgüsündə təsdiqlənən to-

məsəlesi də var - sadəcə olaraq, indiki halda Paşinyan bu qədər açıq “U” döñüsü etməkə Qəribi qıçıqlandırmış istəmir. Səbəb isə bollidir - Qərbin Ermenistandakı koşfüyyatlı kontingenti hazırlığı həmçinin üçün real təhlükə monəbəyi sayılır. Paşinyan düşünür ki, Qərbənən üz dəndərək yenidən Rusiyaya təref boylanması bağışlamaz...

HP bununla yanaşı, ümumi toxum subsidiyalarının 2021-ci ilde 73,2 %-ni, 2022-ci ilde 53,7 %-ni əldə etmiş hückeqi paşinyançı fakturalarla və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Elit” toxumunun güzəştişli satışı üzrə bölgüsündə təsdiqlənən to-

Göründüyü kimi subsidiyaların verilməsində müvafiq sənədlərin, eləcə də elektron qaim-fakturalar və idxal güm-rük bayannamelarının nəzarətinin zəif təsikli və müasir rəqəmsal texnologiyaların imkanlarından istifadə olunmaması subsidiyaların çatdırılmasında hesabatlılığı və şəffaflığın sual altında qoyub. Bu isə “toxum subsidiyası” adı altında əsaslı ödənişlərin həyata keçirilməsinə imkan yaradır.

Fermerlər və mülkiyyətcilər toxumu və subsidiyanı necə əldə edirlər?

Azərbaycanda mövcud qaydalara əsasən, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxumları ilə təchiz olunması, bölgələrdə toxuma olan ehtiyacın aradan qaldırılması, daxili bazarda toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc” və s., dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75” hesab edilir. Bu sortların bir kq-nı qiyamı taximən 50-60 qepikdir. “Elit” və “R1” toxumları qiyaməti 75 qepik, “Super Elit” buğda toxumlarının qiyaməti isə 1,5 manatdır. “Elit Qron”, “Elit Tanya” sortları 1,1 manat, “Viktoriya-11” Super Elit və “Karolina-5” Elit 1,5 manat, “Bereüt” və “Arsenal” R1 sortları isə 1,3-1,4 manatdır. Suvarma şəraitində həmin sortlardan toxumının 5 ton, dəməyə şəraitində isə 3 ton məhsul olda etmək mümkündür.

Büğda sortlarının siyahısı “Azərbaycan Respublikası ərazisində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxumları ilə təchiz olunması, bölgələrdə toxuma olan ehtiyacın aradan qaldırılması, daxili bazarda toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc”, dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75”, “Aran”dır, ancaq idxal olunan xarici buğda sortlarına tələb daha çoxdur. Bu isə ölkəmizde toxumculuğun sahəsinin təkmilləşdirilməsi, maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılması, xarici ölkələrin elmi-tədqiqat institutlarında sekişliyin zoif hələ də qənəcidi səviyyədə deyil. Bu sahədə problemlərdən biri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc”, dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75”, “Aran”dır, ancaq idxal olunan xarici buğda sortlarına tələb daha çoxdur. Bu isə ölkəmizde toxumculuğun sahəsinin təkmilləşdirilməsi, maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılması, xarici ölkələrin elmi-tədqiqat institutlarında sekişliyin zoif hələ də qənəcidi səviyyədə deyil. Bu sahədə problemlərdən biri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc”, dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75”, “Aran”dır, ancaq idxal olunan xarici buğda sortlarına tələb daha çoxdur. Bu isə ölkəmizde toxumculuğun sahəsinin təkmilləşdirilməsi, maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılması, xarici ölkələrin elmi-tədqiqat institutlarında sekişliyin zoif hələ də qənəcidi səviyyədə deyil. Bu sahədə problemlərdən biri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc”, dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75”, “Aran”dır, ancaq idxal olunan xarici buğda sortlarına tələb daha çoxdur. Bu isə ölkəmizde toxumculuğun sahəsinin təkmilləşdirilməsi, maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılması, xarici ölkələrin elmi-tədqiqat institutlarında sekişliyin zoif hələ də qənəcidi səviyyədə deyil. Bu sahədə problemlərdən biri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit toxumlarının idxal olunması Dövlət Toxum Fondunda həvalə edilib. Fonx xarici ölkələrdən “Qrom”, “Tanya”, “Aleksei” buğda sortları, o cümlədən “Qomer” yumşaq buğda sortunu Rusiyanın Krasnodar vilayətindən idxal etməkdədir. Eləcə də “Aleksei R1”, “Bezostaya-100 R1” buğda sortlarından istifadəyə geniş yer verilir. Hazırda suvarma şəraitində on cəox əkilən yumşaq buğda sortları “Murov 2”, “Qurmazı Güll 1”, “Qobustan”, “Əsgəran”, “Xəzri”, “Şəfəq 2”, “Fatime”, “Tunc”, dəməyə şəraitində isə “Leyqatlı 80”, “Qobustan”, “Babət 75”, “Aran”dır, ancaq idxal olunan xarici buğda sortlarına tələb daha çoxdur. Bu isə ölkəmizde toxumculuğun sahəsinin təkmilləşdirilməsi, maddi texniki bazasının yaxşılaşdırılması, xarici ölkələrin elmi-tədqiqat institutlarında sekişliyin zoif hələ də qənəcidi səviyyədə deyil. Bu sahədə problemlərdən biri kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının bitki sortlarının toxum çatışmazlığının və toxumun qiymət artımının qarşısının alınması istiqamətində elit tox

Türkiyə sülh, Qərb işə müharibə istəyir

Rusiya-Ukrayna müharibəsinə son qoyulacaqmı?

Rusiya-Ukrayna müharibəsi iki ildən artıqdır davam edir. 2022-ci il fevralın 24-də başlayan müharibə region üçün ağır nöticələr verib. Sonu görünürməyən müharibə indiyə qədər həm Rusiyaya, həm də Ukraynaya xeyli zərər vurub. Belə ki, Ukraynada minlərlə mülki insan həyatın itirib, hərbçilər həlak olub, xeyli sayıda infrastruktur dağdırıldı, milyonlarla insan qaçın vəziyyətinə düşüb. Bu ölkənin ərazisinin 20 faizə yaxını hazırda Rusiya ordusunun nəzarətindədir. Müharibə Rusiya üçün də aqır nöticələrə səbəb olub. Bu günə qədər Rusiya tərəfinin döyüşlərdə, ümumilikdə, 450 minden çox hərbçisinin həlak olduğu barədə məlumatlar yayılıb.

Ankaradan tərəflərə yeni təklif

Ötən ilin yanında əks-hücum keçən Ukrayna ordusu cəbhədə müşyən döndürən yaradı bilmədi. Bunun nöticəsində bir sıra ərazilər azad edilib. Xarkov vilayətinin böyük hissəsi, Luhansk, Donetsk vilayətlərində de bəzi yaşayış məntəqələri azad olunub. Ukrayna ordusu daha çox ölkənin conubunda uğurlu hərbi emalıyyatlar keçirib, Xerson əsəri azad olunub. Lakin Qərbin hərbi yardımçıları azaltmasının rusların cəbhədə güclü müdafiə sistemi qurması Kiyevin əks-hücum gözləntilərini doğrultmadı. Ukrayna ordusu sənədli qoymaqla hədəfələri nail olmadı, yalnız kiçik bir ərasını azad edə bildi. Son zamanlar isə Rusiya ordusunun üstünlüyü artıb. Son zamanlar rus qoşunları Ukraynanın bir sıra ərazilərinə əlo keçirib. Qeyd edək ki, Rusiya Ukraynanın dörd regionunu referendumlu özüne birləşdirməyini elan edib. Hazırda Rusiya Krim, Xerson, Zaporojye, Luhansk və Donetsk'i öz ərazisini hesab edir.

Bələ bir şəraitdə Türkiye müharibəni sənədli qoymaq üçün sülh təşəbbüs-lərinin davam etdirir. KİV-lərin məlumatına görə, Ankara Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı sülh planı irəli sürüb. Layihə İstanbulda ilk dəməşqələrin sənədlərinə əsaslanır və 2022-ci ilin mayına aid bəzi bəndlər yeni mat-nə daxil edilib. Bu layihənin əsasında mövcud cəbhə xətti boyu müharibənin dəndurulması, Rusyanın işğalı altında olan bütün Ukrayna ərazilərində 2040-ci ildə beynəlxalq nəzarət altında rəfərendimlərin keçirilməsi, 2040-ci ildək Ukraynanın bitər statusuna əmanət verilməsi, Ukraynanın Avropa

İttifaqına daxil olmasına Moskvadan etiraz etməməsi ilə bağlı əhdələklər dayanır. Məlumatlara görə, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin plana etiraz bildirməyib. Ukrayna isə bunu konfliktin dondurulması və Moskva üçün sərfəli variant hesab edərək, məqbul saymayıb. Bütün hallarda, Türkiye bu qanlı müharibəyə son qoymaq üçün optimallı variant təklif edib.

Ümumiyyətə, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılması, o cümlədən taxıl böhrəmin həlli yönündə Türkiye'nin göstərdiyi səyər bütün dünyada yüksək dəyərləndirilir. Həqiqətən de, Türkiye Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılması, eləcə də müharibənin yaratdığı humanitar problemlərin qarşısının alınması üçün böyük fəallıq göstərir. Türkiye'nin bu yəndə təşəbbüsleri müharibə aparan ölkələr tərəfindən də təqdir olunur. Rəsmi Ankara bölgədə sabitliyin təmin olunması üçün müntəzəm olaraq həm Kreml, həm də Kiyevlə təməs-dadır. Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan hər iki ölkənin lideri ilə dəməşqələr aparır. Türkiye böyük dövlətdən və bölgədən bir neçə verən proseslərə təsir imkanları var. Son illər Türkiye regional güc kimi özünü təsdiq edib. Yaxın Şərqi böhrəni ilə bağlı rəsmi Ankaranın oynadığı rol beynəlxalq birliyə çox yaxşı molundur. Hazırda isə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin bitməsi üçün Türkiye'nin böyük fəallığı göz önündədir. Türkiye müharibədən eziyyət çəkən insanlara humanitar yardım göstərir, eləcə də onun vəsiqəliyilə ilə münəaqiş zonalarında dinc əhali üçün humanitar dohlizlər açılır. Xatırladaq ki, 2022-ci ildə Antalya Diplomatı-

və bu, İstanbul görüşünün nöticəsində baş verdi. Eləcə də Türkiye'nin təşəbbüsü ilə 2022-ci il iyulun 13-də İstanbulda Türkiye, Ukrayna, Rusiya və BMT nümayəndələrindən ibarət dördətəfli görüş keçirilmişdi. Bu görüşün nöticəsi olaraq iyulun 22-də həmin məkəndə taxıl ixracına dair saziş imzalandı. Saziş uyğun olaraq, İstanbulda Rusiya və Ukrayna, BMT və Türkiye nümayəndələrindən ibarət Birgə Koordinasiya Mərkəzi yaradılmışdı. "Taxıl və ərzəq mallarının Ukrayna limanlarından təhlükəsiz daşınması təşəbbüsü" razılaşmasına əsasən, müxtəlif ölkələrə onmilyonlarla ton Ukrayna taxılı daşındı. Saziş Türkəyin fəal diplomatiyası nöticəsində bir neçə dəfə uzadıldı. Lakin Qərb dövlətlərinin öz vələrini yerinə yetirməsi səbəbindən Rusiya öten ilin iyulundan sonra taxıl sazişinin uzadılmasından imtina etdi.

Avropa Komissiyası ABŞ Kongresinə niyə müraciət edib?

Türkəyin təşəbbüslerinə müharibənin tərofi olan hər iki ölkə etimad göstərir. Nəzərə ala qədər, ABŞ və Avropa İttifaqı ölkələri, eləcə də Böyük Britaniya Ukraynaya fəal

dəstək verir. Bu da Rusiya tərəfindən qəbul olunmaz hesab edilir. Rusiyani dəstəkləyən ölkələr isə Ukrayna tərəfindən qəbul olunmur. Amma qardaş Türkiye iki ölkə arasında

müharibənin bitməsi üçün heç bir maraq güdmədən, səmimi olaraq çalışır. Bu proseslərde Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın liderlik keyfiyyəti də xüsusi vurgulanmalıdır. Mehəbətərəfli gələr, Ərdoğanın Nobel mükafatına layiq görülməsi təklif olunmuşdu. Cənubi Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkəyin lideri olaraq Rusiya-Ukrayna müharibəsinin dayandırılması üçün təkcə çə-

irişələr etmir, eyni zamanda, vacib addimlar atrır.

Hazırda da rəsmi Ankara müharibənin tamamilə dayandırılması üçün sülh təşəbbüslerini davam etdirir.

Türkəyədən fərqli olaraq, Qərb ölkələri münaqişənin davam etməsindən maraqlı görünür. ABŞ və Avropa İttifaqı öz maraqları nəmənə Ukraynani qurban verir və müharibənin mümkün qədər uzamasına çalışır.

Sözdə Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dos-toklədikləri beyan etsələr de, reallıqda Qərbin Kiyevə hərbi dəstəyi xeyli azalıb.

Bu səbəbdən de, hazırda Ukrayna döyüş bölgəsində ciddi çətinliklərlə üz-üzə qalıb, silah-sursata ehtiyac artıb. Məlumatdə ki, ABŞ Kongresində fikir ayrılıqları səbəbindən Ukraynaya hərbi yardım əvvəlki effektivliyində deyil. Eləcə də Avropa İttifaqı ölkələri arasında Kiyevə hərbi yardımla bağlı fərqli yanaşmalar var. Bu səbəbdən rəsmi Kiyev Qərbdən narazılığını açıq-aydın ifadə edir. Kiyevin narazılılığı fonunda Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Lyayen ABŞ Kongresini Ukraynaya yardım paketini, nəhayət ki, təqdim etməyə çağırıb. Ursula fon der Lyayen ABŞ Konqresinin Ukraynaya hərbi yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndələr Palatasına birmənalı olaraq çağırış edirəm ki, Ukraynaya yardım paketini qəbul etsinlər". Xatırladaq ki, ABŞ-in Ukraynaya yardımçıları bir müddətdir yubatlığı-xatırladıb: "Ukrayna dünəninin bütün azad təhlükələrinin dəstəyinə layıqdır. Men indi ABŞ Nümayəndəl

Makronun Mərakesə səfəri...

Fransa prezidentini gözləyən əsas "sürpriz"

Yürüdüyü neokolonialist siyasetin qurbanına çevrilərək beynəlxalq münasibətlər sistemində mənfi imic qazanan Fransa çıxış yolu axtarmaqdadır. "Bakı Təşəbbüs Qrupu"nın həyata keçirdiyi uğurlu proses Makron hakimiyyətini cətinə salıb - rəsmi Parisin separatizmə açıq dəstək verən, Afrika və donızaşrı ərazilərdə özünü kolonist və imperialist maraqlarını tomin etmək üçün beynəlxalq hüquq pozması artıq faktlara bütün dünyaya təqdim olunur. Bu mənada, Makronun planlaşdırılan Mərakesə səfəri "daldan atılan daş" və ya "yeni arzular" mahiyyəti daşıyır.

Fransa əlehiyinə kütləvi etirazlar...

Yeni ordu yeni dünya uğrunda mübarizə birliyi, eməkdaşlığı və sülhə əsaslanmalıdır - Fransanın "məbarizisi" isə öz möntiqi ilə ilk növbədə Avropa İttifaqının önungə adlamığı hədəfləyir. Paris beynəlxalq hüquq özünün maraqlarına qurban vermeye öyrəşib - qlobal dəyərləri noenki qorumaq fikrində deyil, dünyanın yeni inkişaf mərhələsinin formalaması üçün zoruri olan əsas çağırışları və ya tezislərin üzərini "ranglıyır". Sorsom iddiaları, neokolonist hövsləri, müstəmləkəciliyə arzuları, irqi və diskriminasiyaya əsaslanan siyaseti, qeyri-adəkəvət davranışı ilə bu mənzərə daha aydın soviyyədə üzə çıxır. Fransa XIX və hətta XX əsrin ilk yarısında olduğu kimi müstəmləkə havasında yaşamaq hövəsindədir, insanları, xalqları, dövlətləri öz maraqları ətrafında istismar etmək üçün "hərəkətə keçir". Zorakılığı və istismarı özünün dövlət prioritetinə çevirən Fransa Afrikaya yanaşmasında "tarixi tacribə" hövəsi yaşayır. Sərr deyil ki, illərlə Afrikada törətdiyi amansız soyqırımları, sonradan isə iqtisadi sömürgeçiliyi ilə qara lekə dulu tarixə malik Fransanın Afrika "arzuları" biməz və tükməzdir. Əsrlərlər eyni düşünç və yanaşmaq dəyişməyib. Bəli, Fransanın öz müstəmləkələrində hansı addımlarla yadda qaldığı hər kəsə bəllidir. 1524-cü ildən başlanan Fransa müstəmləkəciliyinin acı

noticələri hələ də yaddan çıxmayıb:

- Afrikadan 35 faizi 300 il Fransanın nəzarətində qalıb;
- Mərakesə də daxil olmaqla Qərbi Afrika Fransanın qul tacarı mərkəzi kimi istifadə edilib və bölgədəki bütün resurslar istismar olunub;
- Əsrlərlər davam edən müstəmləkəciliyə dövründə milyonlarla afrikalı höyətini itirib;
- Bəşər tarixinin ən böyük soyqırımları höyətini keçirilib. Mərakesə ilərlər insanlar ən primitiv hüquqlarından belə istifadə edə bilmişiblər.

Bu məsələnin görünən hissəsidir - görünməyən hissəsindən dənəsətli faktlar yatr. Məsələn, fransız dilinin Mərakesə ərazisində dominantlıq etməsi Fransanın neokolonialist siyasetinə son vermediyinən bariz şübhələndir. Mərakesəli fəallar artıq illərdə kənə, fransız dilinin kurrikulumdan çıxarılmamasını və onun dövlət müəssisələrində istifadəsinin dayandırılmasını tələb edən kampaniya başladılar. Mərakesəli fəallar "Change.org" saytında "Mərakesədə dil ədalətinə bəli, fransiscə yox" mövzusunda kampaniya teşkil ediblər. Əlkəndə fransız dilinin təhsil proqramından çıxarılması və rosmi qurumlarda istifadə edilməməsi tələbi ilə təşkil edilən kampaniya çərçivəsində minlərlə imza toplanıb.

İleri Liqasına üzv ölkələrə Rusiya arasında iqtisadi

əməkdaşlığın genişləndirilməsinin tərəfdarı olduqlarını bildiriblər.

Bunun qarşılığında isə Fransa Afrika ölkələrindən təhlükəsizliyi "təmin etmək" bəhanəsi ilə hələ də hərbi mövcudluğunu davam etdirməyə çalışır. Lakin Fransanın Afrika ölkələrindən hərbi emoliyatlar aparmasına baxmayaraq, etnik münəaqişlər, iqtisadçılar və terror fealiyyətləri dayandırıla bilmir. Bu vəziyyət bölgədə Fransa əleyhinə əhval-ruhiyəni artırır. Fransa isə Afrika qitəsində artan anti-Fransa əhval-ruhiyəsinə digər dövlətlərə təbiətə şəkildə artan rəqəbatın fonunda "qiyətmələndirir". Makron hökuməti bir çox ölkələri "Afrikada Fransamı ovlaşmaq üçün müəyyən layihələr höyətə keçirməkdə" ittiham edir.

Fransa müstəmləkəciliyinə qarşı qlobal müqavimət artıq özünün mühüm ugurlarını olda etməkdədir. Comiyyətərən, müxtəlif xalqların icmaların Makron hakimiyyətindən qarşı etirazları güclənir - prezident Emmanuel Makronun şəkilləri ayaqlarla atılır, tapdənir. Misal üçün Yeni Kaledoniyada baş verənlər bunun real tsəsdiqidir. Yeri gölmüşkən, aprelin 13-də Yeni Kaledoniyada 30 mindən artıq insan Fransa hökumətinə davam etdirdiyi müstəmləkəciliyə siyasetinə qarşı geniş etiraz aksiyası keçirib. Fransa kolonializmə qarşı təşkil olunan etiraz aksiyasında iştirakçılar Azərbaycan bayrağını höyət mərkəzi meydanda qaldırbıllar. Bu da töbüdür. Bakıda neokolonializmə qarşı keçirilən beynəlxalq tədbirlər öz bəhrəsinə verir və getdikcə dərəcələnmişdir. Mərakesə səfəri də bu məsələdə əhəmiyyətli rol olaçaq...

Parisin neokolonialist simasını ifşa edən növbəti fakt isə aprelin 2-də Fran-

Ərəb dünyası Fransı "iqnor" edir...

Amma deyəsən, reallıqlar Mərakesə-Fransa münasibətlərini də açıq müstəviye çıxarmağa başlayıb. Fransanın sömürəçi siyasetindən beşən Mərakesə Frankofoniyə adı altında nəzarətə qalmaq fikrində deyil. Buna on real misal son dövrədə Mərakesənin digər dövlətlərə münasibətlərindəki yeniliklərdir. Məsələn, öten ilin son ayında Mərakesədə baş tutan Rusiya - Ərəb əməkdaşlıq Forumu bənənda, xüsusi vurğuşlamalıdır. Tədbirdə Rusiya və Mərakesə şəhəri yanaşı, Yemən, Bəhreyn, Sudan, Livan, Mavritaniya. Misir, Fələstinin XİN rəhbərləri itirak etmişdilər. Qəbul olunan yekun Beyənnamədə bildirilib ki, Afrikannı ərəb ölkələri ilə Rusiya arasında ümumi maraqlarla əsaslanan koordinasiya davam etdirilməlidir. İştirakçılar Ərəb Dövlə-

la məsələni müzakirə etmək imtinaiyyətindən ibarət.

Qəzet xatırladı ki, Böyük Britaniya artıq bir il yarımdır, krallıqdan qovulmuş qeyri-qanuni mühcəcirləri qobul etməyə hazır olacaq ölkələri axtarır.

Baş nazır Rishi Sunak öten ilin payızında müvafiq sazişlər bağlamağa ümidi etən də, Britaniya şəhəriyyətləri Ruändə bir nofor də olsun qanunsuz miqrant gəndərə bilmədiyi üçün danışçıları dayandırıb. Qəzətin vurguladığı kimi, London İrəvanla

Ermənistan və Böyük Britaniyanın geniş siyasi dialoq gündəliyi var, lakin konkret bir nəşrə ("The Times") qaldırılan məsələ ilə bağlı heç bir əsası və texniki danışçılar aparılamayıb. Ümumiyyətə, bu hadiso Avropana erməni miqrantların göləcəyini gündəliyə çıxarıb. Qeyd edək ki, həzirdə Böyük Britaniyada ermənilərin sayı 20 mindən çoxdur. Krallıqda bir neçə erməni təşkilatı var - Erməni Ümumi Xeyriyyə İttifaqı (AGBU), Erməni İcması və Kilsəsi Şurası, Erməni İnstitutu və başqaları. Bundan başqa, Britaniyada birləşmiş məktəblər, idman comiyyətləri və s. fəaliyyət göstərir. İngiltərədə erməni dili 20 qəzet nəşr olunur. Erməni icması üzvlərinin çoxu Birinci Dünya

sa parlamentinin yuxarı Palatası - Senatın Yeni Kaledoniyada seçki qanunvericiliyini dəyişmək məqsədi həkumətin zorla qəbul etdirmək istədiyi qanun layihəsinin lehənə səs verməsidir - həmin layihəyə görə, Parisin Yeni Kaledoniya-yı məqsədli şəkildə köçürüldüyü insanlar səsvermə hüququna malik olacaqlar. Bura da Fransa hökumətinin əsas məqsədi yerli kanak xalqının öz ölkəsində azlıqda qalmışın tomin etməkdir.

Bəsiyliklə, Makronu hazırlaşdıraq Mərakesə səfərində nələrlə "rastlaşacağı", onu hənsi sürprizlərin gözəldiyi qiyabon bəlliidir. 1950-60-ci illərdən buna yana qeyri-rosmi dominantlıq altında olan ölkələrin açıq etiraz ilə qarşılığında Fransa yeni reallıqlarla bərəşəq macburiyətindədir. Mərakesə səfəri də bu məsələdə əhəmiyyətli rol olaçaq...

P.İSMAYILOV

texniki danışçılar öten ilin sentyabrında kralığın xarici işlər nazırının müavini Leo Dokerti İrəvana səfər edərək başlayıb. Ancaq Britaniya parlamenti yeni qanuna sos verdikdən sonra Ermənistanın hakimiyyəti Ruanda ətrafində vəziyyətin inkişafını gözləyir.

Rəsmi İrəvan da məsələyə öz münasibəti bildirib. Xarici işlər Nazırlığı qanunsuz miqrantların Ermənistana göndərilməsi ilə bağlı xəbəri cavablandırıb. Qeyd olunub ki,

mühərbi illərində kralığa köçədib. Sovet İttifaqı dağıldıqdan sonra ermənilərin kralığa yeni miqrasiyası başlayıb. 2020-ci ildən sonra onlar Fransaya, oradan isə La-Manş boğazından keçməklə qanunsuz olaraq Böyük Britaniyaya keçiblər.

Həzirdə Böyük Britaniyanın bu istiqamətdə atdıq addmlar böyükən qanunsuz miqrasiya etmə ermənilərə də aiddir. Təbii ki, istənilən dövlətin qapısı qanunsuz miqrasiyaya bağlıdır. Cənubi onlar keçmək istədikləri ölkə

Musiqimizin bu gün doğulan günləşləri...

Təqvimdə sadəcə, rəqəm kimi görünən günlər, əslinde, bir insanın, bir ailənin, bir nəslin, bir ölkənin və bəzən dünyənin hayatında çox önəmlü, unulmadız anırlarla assasiya olunur.

17 aprel tarixi də digər tarixlər kimi dünyaya və Azərbaycan üçün önməli şəxsiyyətlərin doğuluşu ilə xarakterikdir. Yaratıcıları əsərlərə Azərbaycan incəsonetində silinməz iz qoymuş iki görkəmli şəxsiyyət var ki, hər ikisi müxtəlif illərin bu günündə dünyaya göz açıblar.

Azərbaycan musiqisinin görkəmli nümayəndəsi, Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediyə Teatrının banilərindən biri, Azərbaycan SSR əməkdar incəsonet xadimi Zülfüqar Hacıbəyov 17 aprel 1884-cü ildə Şuşa şəhərində anadan olub. Hacıbəyov soyadı tekce azərbaycanlıları deyil, bütün dünyaya tanışdır, əlbəttə. Bəli, bu gün 140 illil yubileyi qeyd olunan Zülfüqar Hacıbəyov dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun böyük qardaşı, onun və digər qardaşları Ceyhun Hacıbəylinin incəsonetdə formalasmasında çox böyük rol olmuş şəxsiyyətdir. Z.Hacıbəyovun构思 göstəriyi digər sənətkarlar arasında Müslüm Maqomayev, Hüseynqulu Sarabski, Hüseyn Ərəblinski də var.

O, ilk Azərbaycan operettası - "50 yaşında cavan" (1910) əsərinin müəllifidir. Operetta Azərbaycan səhənində komedyi janrının ilk nümunəsi sayılır. Həm motni, həm də musiqisi Zülfüqar Hacıbəyov tərəfindən yazılan əsərin ilk tamaşası 1911-ci ilin aprel ayında Tiflis şəhərində Gürcü Zadəganlılar Teatrında olub.

Azərbaycan bəstəkarlarının yaradıcılığına yeni bir cərayan gotirən "Aşiq Qərib" operasında xalq rəvəyatından istifadə olunub. O, 1917-ci ildə "Üç aşiq və Məlikməmməd" adlı fantastik süjetə malik bir operanın sohneyə qoyulması üçün xüsusi geyimlər də hazırlanıb. Buna baxımayaraq, sovet hökumətinin təzyiqi noticəsində əsər səhənə həyati qazana bilməyib.

XX əsirin birinci rübündə məşhurlaşan "Kənd qızı", "Çoban qızı" və "Əsgər neğməsi" bəstəkarın ilk mahnıları sayılır. Azərbaycan klassik musiqisinin formalasmasında Zülfüqar Hacıbəyovun rolü böyükdür.

O, 1932-ci ildə "Kölə qadınların rəqsı" adlı simfonik pyes bəstələyib, 1935-ci ildə oğlu - Nişazi ilə birləşdə Cəfər Cabbarlının eyniadlı pyesi əsasında çəkilən ilk səsli Azərbaycan filmində - "Almaz" a musiqi yazıb. Bəstəkarın son əsəri 1950-ci ildə Zakir Bağırovla birləşdə yazdığı kantata olub. O, 30 sentyabr 1950-ci ildə Bakı şəhərində vəfat edib.

****

SSR xalq artisti, Azərbaycan operasının böyük nümayəndəsi Lütfiyyar İmanov 1928-ci ildin bu gündə (başqa mənbələrə görə

1929-cu ildə) Petropavlovka kəndində (indiki Sabirabad, Azərbaycan) doğulub.

İlk dəfə məktəbli olarkən 1943-cü ildə Sabirabad Dövlət Dram Teatrında aktyor kimi özünü sınavan Lütfiyyar 18 yaşındakı dram dərnəyinin rəhbəri təyin edilib. 1948-ci ildən Sabirabad şəhər mədəniyyət evində bediň rəhbər işləyib. 1957-ci ildə Asof Zeynallı adına Bakı musiqi məktəbinin vokal şöbəsini, 1968-ci ildə Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsonet Universitetinin teatr-sünəsliq fakültəsini bitirib. 1954-1956-ci illərdə Azərbaycan televiziya və radiosunun xor solisti olmuş, 1956-1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Estrada Orkestrinin solisti, 1956-1959-cu ildə Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediyə Teatrında işləyib. İlk dəfə 1957-ci ildə Moskvada Üzeyir Hacıbəyovun "Koroğlu" operasında baş rolda debüt edən sənətkar 1958-ci ildən ömrünün sonuna qədər Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının solisti olub. 1965-ci ildən Moskvada Böyük Teatrda, 1975-ci ildə İtalyanın Milan şəhərində "La Skala" teatrında təcrübə keçib. 1968-ci ildən başlayaraq 30-dan çox opera baş rolda çıxış edib. Pedoqqo fəaliyyətə möşəşələr mövənni Sovet dönməmində Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (professor), 1991-1995-ci illərdə İstanbul və İzmirin opera teatrlarında dərs deyib. 1996-ci ildə İtalyada Vivaldinin xatirsirosino həsərlərə konsertdə, Almaniyada "Millenium mahnısı" festivalında çıxış edib. "Karmen", "Faust", "Otello", "Trubador", "Aida", "Rigoletto" və sar ki mi klassik opera əsərlərində rollar oynayib.

1987-1991-ci illərdə Azərbaycan Teatr Xadimləri İttifaqının sədri olub. 1980 və 1985-ci illərdə Azərbaycan SSR-nin Ali Sovetinin deputati seçilib.

21 yanvar 2008-ci ildə Bakı şəhərində vəfat edən Lütfiyyar İmanov Fəxri Xiyabanda dəfn olunub.

Şahənə MÜŞFİQ

Bu gün dünyada, elcə də ölkəmizdə geniş yayılmış irsi qan xəstəliyindən biri hemofiliyadır. Hemofiliya insan qanında ləxtalanma faktorlarının çatışmazlığı nəticəsində əmələ gələn və irəson tövülen xəstəlikdir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) hesablamalarına görə, milli və irqi mənsubiyətindən asılı olmayaraq, təxminən yeni doğulan 5 min oğlan əşəyindən biri hemofiliya ilə doğulur.

Yeri gölmüşkən, aprelin 17-si Ümumdünya Hemofiliya Günü olaraq qeyd olunur. Bu tarixin seçilməsi Dünya Hemofiliya Federasiyasını yaratmış Frenk Şnaybelin doğum günü ilə əlaqədardır. Aparılan bəzi hesablamalara görə, hazırda dünyada hemofiliyalı xəstələrin sayı 400 mindən çoxdur. Son vaxtlara qədər çox nadir halarda bu xəstəlikdən əziyyət çəkən uşaqlar yetkin yaşına qədər yaşamaq nəsib olurdu. Hazırda müalicə edildikdən sonra yanşan hemofiliya xəstələrinin orta ömrü təxminən 30 il təşkil edir, 12 yaşında isə əlil olaraq olsa ve ya təkərlə

arabalarla hərəkət edirlər. Hemofiliya Xəstələrinin Respublika Assosiasiyanın sədri Ayaz Hüseynov “Yeni Azərbaycan”a

nandan vo 2006-ci ildən dərman preparat-

xəstəlikdə qohum nikahları da-

ha çox üstünlük təşkil edir.

Təbii ki, dövlət qu-

ruları lazımlı

olan ad-

filiya Xəstələrinin Respublika Assosiasiyanın TƏBİB-lə bərabər elmi konfrans baş tutacaq. Konfransda 150 müxtəlif profilli həkimlərin iştirakı nəzərdə tutulub. Qan ləxtalanmasından əziyyət çəkənlərin müalicəsi və hemofiliyanın yaratdığı fəsadların aradan qaldırılması üçün müzakirələr aparılacaq. Eyni zamanda, regionlardan gələn həkimlər tədbirdə çıxış edən müxtəlif profilli doktorlarmız müzakirələrini dinleyərək fikir mübadiləsi aparacaqlar. Məqsədimiz odur ki, xüsusi regionlarda çalışan həkimlərə təcrübə mübadiləsi olsun ki, regionlardakı xəstələrin müalicə üçün paytaxt gələməsinə ehtiyac qalmasın.

Qeyd edim ki, Hemofiliya Xəstələrinin Respublika Assosiasiyanı ilə əlaqədar sağlamlıq yaradıcı keçirəcək və TƏBİB-lə bərabər regionlarda təlimlər başlayacaq. Məqsəd rayonlardakı həkimlərin qan ləxtalanmasına aid olan xəstəliklərlə bağlı bilik seviyyəsini artırmaqdır.

Yeganə BAYRAMOVA

Dünya Hemofiliya Günüdür... Azərbaycanda nə qədər hemofiliya xəstəsi var?

açıqlamasında bildirib ki, hazırda Azərbaycanda 1700-dən çox hemofiliyalı xəstələr qeydiyyatdadır: “2006-ci ildən indiya qədər ölkəmizdə hemofiliya xəstələr dövlətin qayğısı nəticəsində dərman preparatları ilə temin olunurlar. 2005-ci ildə Dövlət Proqramı qəbul olu-

ları gotiriləndən sonra bu xəstəlikdən ölüm halları minimuma enib. Lakin beynəlxalq statistikaya görə, Azərbaycanda 1700 pasiyentin olması çoxdur. Çünkü her 10 min kişiyə bir nəfər hemofiliyalı xəstə düşürse, maksimum 1000 nəfər xəstonin olması daha möqəsdeyğun olardı.”

A.Hüseynov hemofiliya xəstəliyindən oynayan amilləri sadalayıb: “Bu

dümlər atırlar. Ancəq qohum evliliklerinin qarşısı alınmalıdır. Nəinki hemofiliya, eyni zamanda, qan ləxtalanması olan digər xəstəliklər və ümumilikdə, ərisi genetik xəstəliklərin yaranmasına səbəb olan amillərin qarşısı alınmalıdır ki, sağlam uşaqlar dünyaya gələsin. Bu gün dünya hemofiliya günüdür və bu gün əlkəndə xüsusi tədbirlər keçirilir. Nəinki Azərbaycanda dünənin 147 əlkəndə hemofiliya günü qeyd olunur. Bu günə əlaqədar Hemo-

“Paris-2024”-ə lisenziya qazanan Azərbaycanın 3x3 basketbol millisi Vətənə dönüb

Honkonqda təşkil olunan Təsnifat Turnirinin qalibi olaraq “Paris-2024” Yay Olimpiya Oyunlarına lisenziya qazanan Azərbaycanın qadınlardan ibarət 3x3 basketbol millisi Vətənə dönüb.

AZÖRTAC xəber verir ki, yığınca Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportun-

da idman ictimaiyyətinin nümayəndələri, azarkeşlər, media mənsubları və idmançıların yaxınları qarşılaşır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan millisi Təsnifat Turnirinin B qrupunda Cili və Monqolustanı müğləb edib. Komanda son oyunda Niderlanda uduzu da, yarımfinalda vəsiqə qazanıb. Yığma 1/2 finalda Macaristana, finalda isə Polşaya qalib gələrək Paris Olimpiadasında iştirak hüququnu əldə edib.

Bununla da ölkəmiz ilk dəfə Olimpiya Oyunlarında komanda idman növündə temsil olunacaq.

Avropa çempionatında qızıl medal qazanan boksçularımız Vətənə qayıdıblar

Xorvatianın Poreç şəhərində gənclər arasında keçirilən Avropa çempionatında uğurlu çıxış edən Azərbaycan boksçuları Vətənə qayıdıblar.

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda idmançıların qarşılımma mərasimi olub. Mərasimdə idman ictimaiyyətinin nümayəndələ-

ri, media mənsubları, azarkeşlər və idmançıların yaxınları iştirak ediblər.

Milli komanda qızıl medalla başa vurub. Yığmanın heyətində Bilalhəbəsi Nəzərov (48 kilogram) və Ömer Aslanlı (54 kilogram) fəxri kürsünün en yüksək pilləsinə qalxıblar.

Heç bir döyüdə çətinlik çəkmədi. Çünki yarışa ciddi hazırlaşmışdı.

AZÖRTAC xəber verir ki, bəs sözləri jurnalistlərə müsbətə bəsində Xorvatianın Poreç şəhərində gənclər arasında keçirilən Avropa çempionatında qızıl medal qazanan Bilalhəbəsi Nəzərov (48

kilogram) deyib.

İdmançı növbəti hədəflərindən bəhs edib: “Qarşida bizi noyabr ayında teşkil olunacaq dünya çempionatı gözəydir. Çalışacağam ki, qızıl birinciliyindən əldə etdiyim uğuru orada da tekrarlayırmı”.

Qızıl mükafata sahib çıxan yılın digər üzvü Ömer Aslanlı (54 kilogram) isə final döyüdən rahat keçdiyini söyləyib: “Finalda ukraynalı idmançı ilə qarşılaşdım. Onu asanlıqla möğləb etdim. Lakin dördən finalda üz-üzə gəldiyim ingilis rəqib mənə dənaha çox çətinlik tərəfdən. Sevinirmə ki, əziyyətli olsa da qalib gəldim”.

Qeyd edək ki, Azərbaycan millisi Avropa çempionatını iki qızıl medalla başa vurub.

Əməkdar məşqçi: Nicat Abasovdan daha yaxşı nəticə gözləyirdim

Ondan daha yaxşı nəticə gözləyirdim. Bunu “Report”a açıqlamaında əməkdar məşqçi Anar Allahverdiyev Azərbaycan şahmatçısı Nicat Abasovun Kanadanın Toronto şəhərində keçirilən İddiçılar Turnirində çıxış barədə danışmək deyib.

Mütəxəssis belə turnirlərdə güclü qrossmeysterlərin mübarizə apardığı söyləyib: “Ola bilər Nicatın sağlamlıqla bağlı problemləri, ayagından alındığı zədə daha yaxşı nəticə əldə etməyə imkan vermir”.

A.Allahverdiyev müsəris şahmatda qələbə qazanmanın çətinləşdiyini vurğulayıb: “Bələ yarışlarda iso lap çətindir. Abasov ilk dəfə bu turnirde çıxış edir. Qarşısında 4 oyundur. O, artıq bu seviyyədə oynamaga öyrənmiş. İnanıram ki, mütləq qələbə də qazanacaq”.

Qeyd edək ki, Nicat Abasov X turdan sonra 3 xalla sonuncu - 8-ci pillədə qərarlaşdır. 8 şahmatçının iki dövrən ibarət mübarizəsinə birinci olan qrossmeyster hazırlı dənə çempionu Ding Lirenlo

(Çin) Şahmat Tacı uğrunda oynamaq hüququ əldə edəcək.

Lider mobil operatorun əməkdaşları SOS Uşaq Kəndinin sakınləri ilə bilik və təcrübələrini bölüşüb

Həssas qrup gənclərin bilik və bacarıqlarını artırmaq məqsədi ilə təşkil olunan “Gənclər bacarırlı!” layihəsinin 15-23 yaş aralığında 20 iştirakçı qoşulub. Programda “Azercell” in İnsan Kapitalının İdarə Ediləsi departamentinin əməkdaşı Güney Quliyeva tərəfindən effektiv ünsiyyət, karyera planlaşması, CV tərtibatı, müsahibəyə hazırlıq ilə bağlı təlim sessiyası keçirilib. Həmçinin layihənin “Youthlinks” platforması üçün müsahibə hazırlanıq və özünü təqdimetmə bacarıqları haqqında maarifləndirici videolar da

çəkilib.

“Gənclər bacarırlı!” layihəsi çərçivəsində “ideyadan biznesə” mövsudusunda təlim də bas tutub. “Azercell” in Korporativ Ünsiyyət departamentinin əməkdaşı İrədə Məmmədovun apardığı təlimdə gənclər sa-

Lider mobil operator xüsusi qayğıya ehtiyacı olan və həssas qrupa aid şəxslərin sağlamlıq və hüquqlarının qorunması, cəmiyyətə integrasiya olunması, keyfiyyətli təhsil alıbməsi istiqamətində layihələrini davam etdirir.

“Bakcell” böyük yeniliklərə hazırlaşır

Son bir neçə həftə ərzində ölkənin media gündəmündə çıxmayan “Bakcell” “yeni dövr başladırıq” şüarı ilə növbəti videoyu paylaşır. Yeni reklamda Azərbaycanın bir çox ta-

nımmış simaları “Bakcell” brendinin böyük dəyişiklər astanásında olduğunu bildirir və bir çox yeniliklər götərcəyini vəd edir.

Sirkət heç bir rəsmi açıqlama vermemədən, vi-

deolda innovasiya, sümü intelekt və yeni mehsullarla bağlı mesajları sezmək olur. Ən son reklamda isə tarix və məkan qeyd olunub; 25 aprel 18:00, Bakı Bulvarı.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:

Alqış HƏSNOĞLU

www.yenizerbaycan.com

mail@yenizerbaycan.com

Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:

598-37-76, 498-82-21

498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317

Tiraj: 5609

Sifariş: 844

“Kapital Bank” ASC-nin Norimanov rayon filialı

b/h - 33080019443900419109

kod - 200093

VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılb, səhifələnib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsü ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.

Məsul növbətçi:

Yeganə Bayramova